

Dneska by to šlo

S ohledem na čas západu, respektive východu Slunce, nápadnost úkazu a další astronomické vlivy, ale i vzhledem na aktuální předpovědi počasí, je reálná pravděpodobnost možnosti dnes v noci pozorovat

Srpek planety Venuše

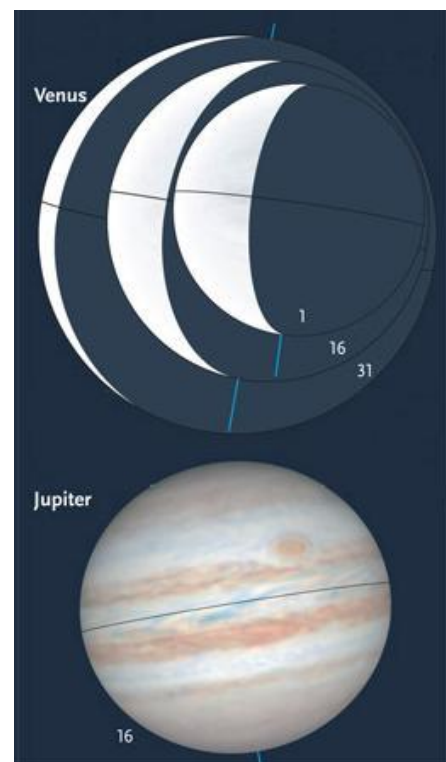
Máme za sebou Vánoční svátky a pohled na oblohu každému milovníkovi nebe jistě přijde vhod. Páteční večer by nám snad podle předpovědi meteorologů mohl dát šanci podívat se na zářivý srpek Venuše a v zápětí si prohlédnout i obří Jupiter s jeho typickými pruhy a rodinou jasných měsíců.

Venuše je v průběhu celého letošního prosince nejjasnějším nebeským objektem, který můžeme krátce po západu Slunce pozorovat nad jihozápadním obzorem (pomineme-li v určitém období Měsíc). Nejvýš byla na začátku prosince a nyní se stále rychleji blíží (úhlově) ke Slunci. V závěru roku už při západu Slunce bude pouhých 15° nad obzorem a prakticky nám tak zmizí z dohledu. Máme tedy už skutečně poslední dny na vyhledání jejího tenčícího se srpku.

Po většinu času se nám planeta Venuše při pohledu do dalekohledu jeví jako drobný, poměrně nezajímavý, jasně zářivý bílý disk, jehož průměr činí něco mezi 10" až 15". Pokud to srovnáme s Jupiterem je výsledek o to nápadnější, obří planeta se i přes svoji vzdálenost jeví celoročně jako kotouček o průměru kolem 30".

Ale taková situace netrvá stále. Jsou i krátká období, kdy je pohled na Venuši uchvacující. Tato planeta je totiž tzv. vnitřní planetou. To znamená, že obíhá Slunce po dráze, která je uvnitř dráhy Země. Z toho pak plyne i skutečnost, že se z času na čas dostává až do pozice, kdy se nachází mezi Zemí a Sluncem a je k nám mimořádně blízko. Tentokrát taková situace nastane 11. ledna 2014. A právě v několika týdnech před a po tomto datu je pohled na Večernici (před dolní konjunkcí), respektive Jitřenku (po dolní konjunkci), což v obou případech je samozřejmě právě planeta Venuše, nejúchvatnější. V těchto chvílích je zdánlivý průměr planety díky její blízkosti k Zemi ještě větší než výše zmíněný průměr Jupitera. Navíc se změní i vzhled Venuše. Díky bočnímu osvětlení ji vidíme jako tenký srpek, který při pohledu dalekohledem nezkušené pozorovatele vede k přesvědčení, že se koukají na náš Měsíc. Navíc letos máme velice pěknou příležitost si obě planety, Venuši a Jupiter, prohlédnout v jejich největší kráse současně. Jupiter se totiž právě blíží do tzv. opozice se Sluncem (4. 1. 2014) kdy i on bude v nejlepší pozici pro sledování (nejblíže k Zemi a s osvětleným celým diskem přivráceným k nám na přímce Slunce, Země, Jupiter) a nad obzorem se udrží prakticky po celou noc.

Jak už bylo řečeno, vzhled Venuše se nyní mění skutečně ze dne

na den, jak se prožene na začátku druhé lednové dekády mezi Zemí a Sluncem. 17. 12. bylo k Zemi přivráceno 17% jejího povrchu, na 10% tato hodnota spadla na Štědrý den a v předvečer Nového roku to budou už pouhá 4%. Blyštivou planetu se v této situaci můžeme pokusit najít i na denní obloze, díky její jasnosti to není vyloučené. Pouze je naprosto nezbytné dávat si velký pozor na to, abyste se při tom dalekohledem nepodívali na nedaleké Slunce, což by mohlo mít nedozírné negativní následky na váš zrak. Bezpečné hledání zajistíte, pokud si za jasného dne umístíte svůj dalekohled na levý (východní) okraj slunečního stínu vrženého nějakou budovou a pak prohledáte oblohu v místech, přibližně ve výšce Slunce, nalevo od okraje hrany stavby.

Pokud by vám snad počasí nedovolilo podívat se na Večernici nyní, ještě před jejím průchodem dolní konjunkcí se Sluncem, dostanete další šanci v závěru ledna, kdy se opět jako Jitřenka objeví krátce před východem Slunce na ranní obloze.

Využijte této zajímavé možnosti nejen k pozorování, ale pokuste srpek Venuše či disk Jupitera zachytit i fotograficky.

Karel HALÍŘ
Hvězdárna v Rokycanech
<http://hvr.cz>

